

Vereniging Oud Valkenburg

OUD VALKENBURG

NIEUWSBRIEF JULI 2016

De Vereniging bestaat dit jaar veertig jaar. Op 18 juni vond in het kader van dit feestelijke feit De Dag van de Romeinen plaats. Een groot succes. In deze nieuwsbrief vindt u daar meer over.

Eerder op 19 april, was onze jaarlijkse ledenvergadering. De vergadering ging akkoord met onze voorstellen en Annemarie Kingmans verzorgde een boeiende presentatie over de Valkenburgse Paardenmarkt in de schilderkunst. Deze nieuwsbrief doet alsnog verslag daarvan.

Op 1 juli kwam de website de Canon van Katwijk in de lucht. Daar vindt u de krenten uit de pap van de geschiedenis van Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg. Ook daarover vertelt deze nieuwsbrief meer.

Momenteel werken we hard aan de voorbereiding van een nieuwe inrichting van de eerste verdieping in het Torenmuseum. Daar wordt straks in een permanente expositie de tijdlijn van Valkenburg gepresenteerd. De opening wordt verwacht in november.

Wij zijn ook van plan om dan een feestelijke bijeenkomst te houden als afsluiting van ons jubileumjaar. Bij die gelegenheid zal een aantal interessante sprekers aansprekende onderwerpen uit de Valkenburgse geschiedenis belichten.

Jan Bakker, voorzitter

Website Canon van Katwijk gelanceerd

Jan Bakker

Op 1 juli was het dan zover. De website van de canon van Katwijk kon gelanceerd worden. Dat gebeurde tijdens een bijeenkomst in het Heerenhuys in Katwijk aan de Rijn. Burgemeester Jos Wienen toverde met een druk op de linker muisknop de website tevoorschijn. Daarvoor had onze voorzitter Jan Bakker, die tevens voorzitter van de stuurgroep Canon van Katwijk is, verteld hoe het allemaal gekomen is ("Hoe warm het was en hoe ver") en had onze burgemeester geschiedenisles gegeven. Na de druk op de knop van Wienen legde Gerrit Russchenberg uit hoe de website werkt. De aanwezigen waren enthousiast over het gebodene.

De Canon van Katwijk geeft aan de hand van 34 zogeheten vensters verdeeld over acht tijdvakken een inkijk in de geschiedenis van Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg. De canon vormt daarmee in feite de tijdlijn van de gemeente Katwijk en geeft antwoord op vragen als "Wat deden de Romeinen hier?"

Hoe kwam Spinoza in Rijnsburg? Is de paardenmarkt van Valkenburg de oudste paardenmarkt van Nederland? Hoe zat het met de kunstenaarskolonie in Katwijk? Wat was het Heerenschool? De Tweede Wereldoorlog, wat heeft die hier teweeg gebracht?"

Vier jaar lang hebben Oud Katwijk, Oud Rijnsburg en Oud Valkenburg aan de canon gewerkt. In totaal twintig schrijvers hebben de vensters geschreven. Het zijn korte teksten over kenmerkende onderwerpen uit de geschiedenis van de drie kernen. Van daaruit kan verder gezocht worden naar meer informatie. Negen vensters gaan over het gehele gebied, zes over Valkenburg, zeven over Rijnsburg en dertien over de beide Katwijken.

De Valkenburgse vensters

- *De Mart*
- *Heren van Katwijk en Valkenburg*
- *De hof van Valkenburg "Luttige Geest"*
- *Een burgemeester met een dakpannenfabriek*
- *Strijd om Valkenburg*
- *Van vliegekamp tot vliegveld*

De website is gereed, maar blijft in bewerking. Er is een permanente uitnodiging aan een ieder om er elementen aan toe te voegen. Verhalen, verdieping en verbreding zijn welkom. De website moet niet een statisch gegeven, maar een levend ding zijn.

En er komt nog meer. Dit najaar verschijnt de canon in boekvorm en er volgt nog een bewerking voor het onderwijs. Er blijft hiermee en met het onderhouden van de website nog veel werk te doen.

Is uw nieuwsgierigheid geprikkeld? Ga dan snel naar de Canon van Katwijk: <http://www.canonvankatwijk.nl>.

De Dag van de Romeinen, voor herhaling vatbaar

Gaius (Henk Imthorn)

De vereniging Oud Valkenburg heeft op waardige wijze haar 40 jarig bestaan gevierd met het organiseren van de Romeinendag. Het mooie aan dit festijn was dat vele Valkenburgse organisaties hieraan hebben deelgenomen. Het werd een gezamenlijk initiatief van Festivalk, Castellumpop, Valkenburgs Harmonie, Oranjevereniging en de jarige vereniging. Het was de gehele dag gezellig druk op en rond het Castellum. De open dag werd een succes.

Opperlegionair Bakkerius kan tevreden zijn. De (wacht) toren kreeg zelfs een record aantal bezoekers. Bijna 400 Cananefaten, Kelten, Germanen, Friezen en zelfs een Galliër werden er geteld. Naast natuurlijk de vele Romeinen, die al een paar honderd jaar onze mooie dorp bezet hielden.

Het motto "wie de jeugd heeft, heeft de toekomst" kwam goed tot zijn recht. Vooral voor de kinderen was er veel te doen. Zo was er een echte smidse, waar een fibulae gemaakt kon worden, kleien bij Joke Bontenbal, een echte Romeinse schoonheidssalon Baroen, een opleiding

tot soldaat door Foeks, oude spelletjes en knutselen.

Ook konden de kinderen als een echte archeoloog op zoek naar waardevolle (of waardeloze) spullen in een container vol zand. En met de vondsten naar Peter Jongste om te horen hoe oud die scherf wel niet is. En dat varieerde van 2000 jaar tot 2 dagen. Belangrijk is dat de jeugd besmet wordt met het virus van historie.

De vereniging Oud Valkenburg bestaat weliswaar 40 jaar, maar de leden zijn over het algemeen al ver boven de 30 jaar. En ook al werd het offer aanvaard door Nehalennia, verjonging is dringend gewenst om de toekomst te waarborgen. Ook voor de ouders was er meer dan genoeg te beleven. Een bezoek aan de toren met als extra een uitleg over de Peutingerkart, een stand van Oud Rijnsburg en Oud Valkenburg, een optreden van Mimiek en demonstraties van stichting Foeks. Er was muziek van Valkenburgs Harmonie en later van de

Bootlegs en onder het genot van een drankje of een lekker zwijnenpootje van Timmers en een broodje van Den Dulk met een extraatje bij Spijs en Wijn was het genieten. Wellicht één minpuntje. De organisatie had het idee, dat lang niet alle Valkenburgers zijn geweest. Zij hebben wat gemist. Daarom is het het overwegen waard deze dorpsgenoten een herkansing te gunnen.

Maar.....
het blijven rare jongens, die Romeinen.

Boeiende lezing van Annemarie Kingmans bij ledenvergadering Oud Valkenburg *Jaap Dubbeldam*

Ook de veertigste ledenvergadering van de Vereniging Oud-Valkenburg op 19 april werd weer goed bezocht. De bijna 40 aanwezigen in Het Dorpshuis kregen voor de pauze een overzicht van het afgelopen jaar en van de plannen aan de hand van de begroting voor 2016. Omdat het een jubileumjaar is, de vereniging is 40 jaar geleden opgericht, worden er twee extra activiteiten georganiseerd, zo werd medegedeeld.

In het najaar zal er een bijzondere bijeenkomst georganiseerd worden, maar de nadruk zou in eerste instantie op de

Dag van de Romeinen liggen, waarvan hierboven verslag gedaan is.

Na de pauze volgde een boeiende lezing van Annemarie Kingmans die aan de hand van schilderijen en tekeningen de historie van de Valkenburgse paardenmarkt vertelde. De meeste schilderijen die ze liet zien dateren uit de 17^e eeuw en zijn geschilderd door diverse beroemde schilders, zoals Jan van Goyen en Jan Steen. De markt was toen een groot gebeuren en duurde wel ruim twee weken !

De straten in Valkenburg

DEN RYNDYCK

Weg van Katwijk naar Leiden

Henk Imthorn

De Ryndyck is in de veertiende eeuw aangelegd. De start vond plaats in 1330: "aanleg ene dyc lopende van Zwammerdam tot Catwyck ant hoge van de lande". De dijk moest het zuidelijk deel beschermen tegen wateroverlast vanuit het noorden. Na de Sint Elisabethsvloed (1421) werd de dijk extra verhoogd en verbreed. In 1661 werd de weg verzand en verhard met puin. De weg loopt vrijwel evenwijdig aan de Rijn op een afstand

tussen de 30 en 60 meter. Alleen ter hoogte van het Boonrak en het Duyfrak volgt de weg de Rijn niet. In de dertiende eeuw meanderde de Rijn richting het noorden, waardoor dit gebied (buitendijks) is ontstaan.

De weg van Karwijk naar Leiden begint ter hoogte van de Turfmarkt in Katwijk en loopt via Valkenburg tot aan de singel bij het Noordeinde. Lange tijd was één naam voor de weg (dijk) voldoende. In de volksmond werd daaraan toegevoegd: de weg naar Leiden of Voorschoten, Den Haag en Katwijk. In de zeventiende eeuw werd het Valkenburgse deel ook wel Heerewech genoemd.

Op 27 juli 1822 werd bij Koninklijk Besluit bepaald dat de weg tussen de schouw en Katwijk aan Zee bestraat zou worden. De kosten werden o.a. uit tolgelden betaald. Vanaf die tijd werd de Ryndyck, in ieder geval in Valkenburg, Straatweg genoemd.

De tolheffing vond plaats op Voorschotens grondgebied. De hele tolheffing was voor de Valkenburgers een doorn in het oog. Er was immers maar één toegangsweg. Het was dan ook groot feest toen op oudejaarsavond 1939 de Tol in brand stond. Het was eindelijk gedaan met die duitendief. In het begin van de negentiende eeuw (Franse bezetting) werd de straatnaam een officieel

gebeuren en kregen de huizen en gebouwen een nummer. In Valkenburg werden de nummers niet gekoppeld aan de straat, maar telde men gewoon door. Valkenburg had toen 66 genummerde panden (bron: Jan Portengen, Huizen en Bewoners). In 1940 kende Valkenburg 269 panden. De huisnummering was toen al per straat en de naam Rijndijk geschiedenis. Het Valkenburgse deel heette toen Valkenburgse weg. Van nummer 1 (weduwe Zandbergen-Haasnoot) op de grens met Katwijk tot aan nummer 179 (Verhaar) op de grens met Voorschoten (Wassenaarse Wetering). Ruim 55% van de Valkenburgers woonde langs deze weg.

Ten tijde van de wederopbouw in 1946 kreeg de straat haar huidige benaming:

Katwijkerweg

Hoofdstraat

Voorschoterweg

Alleen op het gedeelte ter hoogte van de Stevenshof heeft de weg van katwijk naar Leiden haar oorspronkelijke naam behouden: de Rijndijk.

Bericht van de penningmeester

Onlangs hebt u een factuur van onze penningmeester ontvangen met het verzoek uw contributie ad € 6 te voldoen. Wij zijn zo vrij om u voor zover nodig, daar nog even aan te herinneren.

COLOFON

Deze Nieuwsbrief verschijnt tweemaal per jaar en wordt uitgegeven door de Vereniging Oud Valkenburg.

Redactieadres: Jan Bakker, Hoofdstraat 6, 2235 CG Valkenburg.

E-mailadres: janp.bakker@ziggo.nl

Deze brief is ook te downloaden van de website www.oudvalkenburgzh.nl.

Bankrekening vereniging: 1189.37.529
t.n.v. Vereniging Oud Valkenburg